

men samlede dog henved en Syvende del af samtlige Stemmer for sig. I Henhold til den deri udtrykte Interesse for Sagen tillader jeg mig nu, da Rigsdagsreferaterne ikke længer lægger Beslag paa »Kvindevalgrets« Plads, at bede om Optagelse for nedenstaaende Redegørelse for Fri Valgret og den bærende Grundtanke, Samstyret. Jeg nærer nemlig den sikre Forvisning, at alle retsindige Kvinder og Mænd vil give i alle Tilfælde nævnte Grundtanke deres Tilslutning, og at de maaske derigennem vil kunne vindes for Fri Valgrets System.

Hvor meget vi end kræver Valgret som en almindelig Borgerret og anser Udøvelsen deraf for en Borgerpligt, føler vi dog vist alle mer eller mindre klart, at under det nuværende Flertalsvalgssystem er ofte baade Retten illusorisk og Pligten højst ubehagelig. En Vælger af Mindretallet har vel Lov til at stemme, men faar jo ikke sin Kandidat valgt. Og for den menige Vælger af Flertallet er ofte næsten det samme Tilfældet. Det er jo nemlig ikke den enkelte Vælger, men de ledende Mænd, der afgør Kandidatspørgsmaalet, og vel nærmest paa den Maade, at den, hvem ingen har noget imod, eller hvem Flertallet har Interesser i, bliver Kandidater; men en saadan er meget ofte enten en Nikkedukke eller en snild Stræber; i begge Tilfælde kan den retsindige Vælger jo ikke ønske ham valgt, selv om han nok saa meget deler politisk Opfattelse med vedkommende; stemmer han paa ham, er det i alt Fald med Ulyst.

Til Værn for Mindretallet vil man indføre Forholdstalsvalg, og de værner ogsaa Mindretallet, naar det er af en vis Størrelse og vel at mærke er godt disciplineret, saa at samtlige Medlemmer stemmer efter en Snor paa den opstillede Liste. Men Listen sammensættes jo af de ledende Mænd og vel oftest ud fra samme Synspunkt, som raader ved Kandidatopstillingen ved Enkelvalg. Den menige Vælger har kun at »tie og bukke«.

Ligesom det gælder om at hugge en Hæl og klippe en Taa ved Kandidatopstillingen, maa den enkelte

Vælger i Reglen slaa af paa og lempe sine Meninger, for at de kan gaa op i Partiprogrammets Generalnævner, der maa være tilstrækkelig stor, d. e. tilstrækkelig vagt udtrykt, for at Partiet kan blive tilstrækkelig stort til at slaa Modstanderne.

Thi — og her kommer den tredje Hovedtanke; det nuværende Valgsystem hviler næsten udelukkende paa Grundtanke 1) »indbyrdes Kamp«, tilmed i den mest brutale Form. Paa Valgdagen slaar det sejrende Parti Modstanderne ned og hoverer, mens disse raser. Ofte skulde man knap tro, at de to Parter i Virkeligheden tilhører samme Samfund, at de altsaa i dybeste Forstand har fælles Interesser, nemlig det paagældende Samfunds bedst mulige Trivsel, og dog er det jo saaledes: Er eet Lem sygt, lider det hele Legeme.

Det nuværende Valgsystems Fejl er da disse: 1) Ved Flertalsvalg i Enkeltmandskredse har Mindretalsvælgerne i Virkeligheden ingen Valgret. 2) Saavel ved Flertalsvalg som ved Forholdstalsvalg hindres den menige Vælger oftest i at vælge frit, d. e. stemme paa den, hvis Person og Anskuelser huer ham bedst. 3) Systemet er næsten udelukkende grundet paa indbyrdes Kamp uden Hensyn til den anden Hovedfaktor i al Samfundsudvikling, gensidig Hjælp; herved modarbejder Systemet selve Samfundsviljen, uden hvilken et Samfund vel egentlig ikke er et Samfund.

For lettest at anskueliggøre Valgsystemet Fri Valgret vil jeg bede Lærerne tænke paa, hvorledes man bærer sig ad ved en Generalforsamling i en stor Forening, hvor de enkelte Medlemmer baade kan møde personlig og stemme eller, hvis de hellere vil det, kan stemme ved Fuldmagt. Ganske paa samme Maade vil Fri Valgret, at man skal grunde Statsstyrelsen paa den enkelte Borgers Ret til at møde personligt og afgive sin Stemme eller, hvis han foretrækker det, til at lade sig repræsentere paa Rigsdagen ved en frit valgt Medborger. I Henhold hertil opstilles følgende Hovedregler: 1) Paa Valgdagen bestemmer hver Borger, for saa vidt han ikke ønsker

personligt at møde, ved hvem han ønsker sig repræsenteret paa Rigsdagen. 2) De paa Rigsdagen mødende Borgere raader hver foruden sin egen Stemme tillige over saa mange Stemmer, som de repræsenterer Medborgere.

Afhjælpes herved de ovennævnte Mangler ved det nugældende Valgsystem? Ja! 1) Ingen mister sin Stemme, fordi han hører til et Mindretal. Selv om han staar ganske ene i hele Landet med sine Anskuelser, kan han dog bringe dem frem paa Tinge ved personligt at give Møde der og fremsætte dem. Vel ejer han kun een Stemme ved Afgørelsen, sin egen nemlig; men fra at tale med er han ikke udelukket. 2) Enhver kan lade sig repræsentere paa Rigsdagen af den Medborger, han ønsker, naar da ellers Vedkommende er villig til at overtage dette Hverv. Som ved Sognebaandets Løsning enhver fik Lov til at søge til den Præst, han syntes bedst om, saaledes vil enhver efter »Valgkredsbaandets« Løsning kunne stemme paa hvem som helst i det hele Land. En ny Tankes Talsmand vil t. Eks., selv om hans Meningsfæller bor nok saa spredt, kunne møde paa Rigsdagen med netop saa mange Stemmer, som Tanken har Tilhængere i Landet. 3) De hidsige og brutale Valgkampe viger for Fuldmagtsoverdragelsesforhandlinger, der vel kan blive livlige, thi det gælder jo om at blive mange, men ikke hidsige, thi man behøver jo ikke at blive de fleste for at faa sin »Kandidat valgt«; af samme Grund undgaas Valgdagens for et frit Folk uværdige Hoveren og Raseri.

Naar Valget har fundet Sted, forsamles da paa Rigsdagen ikke en Del Nikkedukker og Stræbere blandet med selvstændige og ærlige Mænd som nu, men lutter selvstændige Mænd, der enten giver Møde for egen Regning, eller fordi en stor eller lille Kreds af deres Medborgere frit og tillidsfuldt har bedt dem repræsentere sig. De vil være selvstændige; thi da Afstemningen er hemmelig, og hele Landet een »Valgkreds«, kan de vanskeligt vide, hvad for egne og hvilke Mennesker de skylder deres Valg, og kan altsaa heller ikke rette sig efter lokale eller